

การพัฒนาแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

มนัสวี แก้วพลิก^{1*} วิมลรัตน์ วิเชียรรัตน์¹ กษมา บุญเสื่อ¹ มณีนรัตน์ ประทุมเกตุ¹

¹ สาขาวิชาวิทยาการวิจัยและประเมิน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

*ผู้นิพนธ์หลัก E-mail: manassawee.kaew@ku.th

รับบทความ: 22 มีนาคม 2568

แก้ไขเสร็จ: 1 มิถุนายน 2567

ตอบรับบทความ: 09 มิถุนายน 2568

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อพัฒนาแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย 2) เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และ 3) เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติในการแปลผลคะแนนแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 36 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 1,362 คน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 324 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ความตรงเชิงเนื้อหา ความยาก อำนาจจำแนก ความเชื่อมั่น และการสร้างเกณฑ์ปกติ

ผลการวิจัย พบว่า 1) แบบวัดระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้น มีความตรงเชิงเนื้อหา โดยมีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 2) คุณภาพของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.25-0.63 อำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.31 -0.94 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 3) เกณฑ์ปกติในการแปลผลคะแนนของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การเข้าถึงสื่อ องค์ประกอบที่ 2 การวิเคราะห์สื่อ และองค์ประกอบที่ 3 การประเมินสื่อ นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนที่ (T-score) อยู่ในช่วงเกณฑ์ปกติตั้งแต่ T45-T54 ส่วนองค์ประกอบที่ 4 การสร้างสรรค์และนำเสนอสื่อและองค์ประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนที่ (T-score) อยู่ในช่วงเกณฑ์ปกติตั้งแต่ T55-T65 โดยคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีคะแนนที่ (T - score) รวม 5 องค์ประกอบ อยู่ในช่วงเกณฑ์ปกติตั้งแต่ T45-T54 คือ นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 38.58

คำสำคัญ : แบบวัด, ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ, เกณฑ์ปกติ

THE DEVELOPMENT OF MEASUREMENT INSTRUMENTS FOR MEDIA LITERACY SKILLS IN HIGH SCHOOL STUDENTS

Manassawee Kaewpluk^{1*} Wimolrat Wichianrat¹ Kasama Boonsuea¹ Maneerat Pratumket¹

¹ Research and Evaluation Methodology, Faculty of Education, Kasetsart University

*Corresponding Author E-mail: manassawee.kaew@ku.th

Received: March 22, 2025

Revised: June 1, 2024

Accepted: June 9, 2025

Abstract

The purposes of this research were to: 1) develop a measurement instrument for media literacy skills among high school students; 2) validate the instrument; and 3) establish normative criteria for interpreting media literacy skills scores among high school students. The sample consisted of 324 students from Grades 10 to 12 at a secondary school in Bangkok, under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 1. These students were selected through simple random sampling from a population of 1,362 students across 36 classrooms during the second semester of the 2024 academic year. The research instrument was a media literacy skills assessment tool for high school students. Data were analyzed using percentages, standard deviation, content validity, item difficulty, discrimination index, reliability, and norm-referenced interpretation.

The results indicated that: 1) The developed instrument demonstrated acceptable content validity, with Item-Objective Congruence (IOC) indices ranging from 0.60 to 1.00; 2) the item difficulty indices ranged from 0.25 to 0.63, the discrimination indices ranged from 0.31 to 0.94, and the overall reliability coefficient of the instrument was 0.87 and 3) the norm-referenced interpretation of media literacy skills comprised five components: (1) media access, (2) media analysis, (3) media evaluation, (4) media creation and presentation, and (5) participation and sharing. Most students' T-scores fell within the normal range of T45–T54. However, for components (4) media creation and presentation, and (5) participation and sharing, most students obtained T-scores within the higher normal range of T55–T65. Overall, students' media literacy skills, based on the five components, fell within the normal T-score range of T45–T54, indicating that the majority of students demonstrated a moderate level of media literacy skills, with 125 students, accounting for 38.58%.

Keywords: Measurement Instruments, Media Literacy, Norm-Referenced Interpretation

ความสำคัญและปัญหา

กรอบแนวคิดทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 มีจุดเริ่มต้นจากภาคีเพื่อทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 (P21) ในประเทศสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นความร่วมมือระหว่างองค์กรวิชาชีพระดับประเทศและสำนักงานด้านการศึกษาของรัฐ ที่เล็งเห็นว่าทักษะในโรงเรียนยังไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิตในโลกยุคใหม่ จึงได้ร่วมกันพัฒนาแนวคิดที่มุ่งเน้นทั้งความรู้ในวิชาแกน และทักษะที่จำเป็นต่อศตวรรษที่ 21 (อิงชัย สิทธีกรณ, 2559; อดุลย์ วังศรีคุณ, 2557) โดยเฉพาะในยุคที่ข้อมูลข่าวสารหลั่งไหลผ่านสื่อและเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้เรียนจึงจำเป็นต้องพัฒนาทักษะด้านสารสนเทศ สื่อ และเทคโนโลยีควบคู่ไปกับการเรียนรู้สาระวิชา ซึ่งทักษะเหล่านี้จะช่วยให้ผู้เรียนสามารถคิดวิเคราะห์อย่างมีวิจารณญาณ ใช้สื่ออย่างเหมาะสม และประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ ครอบคลุมทั้งการรู้เท่าทันสื่อ การสื่อสาร และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ทั้งนี้การบูรณาการทักษะเหล่านี้ควรดำเนินไปพร้อมกับการเรียนรู้วิชาแกนผ่านกิจกรรมที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและสามารถประเมินความก้าวหน้าของตนเองได้ (วิจารณ์ พานิช, 2555, น. 16–21) ซึ่งปัจจุบันการเข้าถึงข้อมูลสามารถเข้าถึงได้อย่างรวดเร็วและแพร่กระจายอย่างกว้างขวาง ทักษะการรู้เท่าทันสื่อ (Media Literacy) ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการส่งเสริมการเรียนรู้และการดำรงชีวิตอย่างมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ซึ่งเป็นช่วงวัยที่ต้องเผชิญกับข้อมูลหลากหลายรูปแบบ (Livingstone & Helsper, 2020) ทักษะดังกล่าวช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และประเมินสื่ออย่างมีเหตุผล (Buckingham, 2021) แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อจึงมีบทบาทสำคัญในการประเมินสมรรถนะของผู้เรียน และเป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตรที่ตอบสนองบริบทของผู้เรียน (Hobbs, 2021; Martens & Hobbs, 2020) การพัฒนาแบบวัดที่มีมาตรฐานและความน่าเชื่อถือจึงมีความจำเป็นต่อการยกระดับคุณภาพการศึกษาในระยะยาว (พรทิพย์ เย็นจะบก, 2563; วิลาลินี อดุลยานนท์, 2565)

สภาพปัจจุบันของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายยังคงเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ ทั้งในด้านมาตรฐานการวัด ความเที่ยงตรง และความเชื่อมั่นของเครื่องมือที่ใช้ประเมิน อีกทั้งการจัดการเรียนรู้เกี่ยวกับการรู้เท่าทันสื่อในโรงเรียนมัธยมศึกษายังขาดการบูรณาการอย่างเป็นระบบและส่วนใหญ่เน้นไปที่การรับรู้ข้อมูลมากกว่าการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์และการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ (Koltay, 2022) นอกจากนี้ครูผู้สอนยังขาดองค์ความรู้และแนวทางที่ชัดเจนในการสอนทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ส่งผลให้การถ่ายทอดเนื้อหายังไม่สามารถพัฒนาไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจที่ลึกซึ้งได้อย่างแท้จริง (Torres & Mercado, 2021) ดังนั้นการพัฒนาแบบวัดที่สามารถสะท้อนระดับทักษะของผู้เรียนได้อย่างถูกต้องและการส่งเสริมการเรียนรู้แบบองค์รวมที่เชื่อมโยงกับการใช้ชีวิตจริงจึงเป็นแนวทางสำคัญที่ควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน เพื่อให้ผู้เรียนสามารถรับมือกับสื่อที่มีความซับซ้อนและเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในปัจจุบันได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีวิจารณญาณ

การใช้แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อในกระบวนการแก้ไขปัญหาทางการศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเป็นแนวทางที่มีความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนให้สามารถบริโภคและสร้างสรรค์สื่ออย่างมีวิจารณญาณ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคดิจิทัลที่ข้อมูลไหลเวียนอย่างรวดเร็วและมีความซับซ้อนเพิ่มขึ้น (Kellner & Share, 2007) ทักษะการรู้เท่าทันสื่อเป็นองค์ประกอบสำคัญของการพัฒนาการคิดเชิงวิพากษ์และการคิดวิเคราะห์ ซึ่งครอบคลุมการตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล การประเมินความน่าเชื่อถือของข่าวสารและการทำความเข้าใจบริบทของเนื้อหาเพื่อลดผลกระทบจากข่าวปลอมและข้อมูลบิดเบือน (McDougall et al., 2018) การใช้แบบวัดดังกล่าวช่วยให้ครูสามารถประเมินระดับความสามารถของนักเรียนในการรู้เท่าทันสื่อได้อย่างเป็นระบบและนำข้อมูลที่ได้รับไปพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับบริบทของผู้เรียน (Potter, 2010) งานวิจัยในประเทศไทยยังชี้ให้เห็นว่าการพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อช่วยให้นักเรียนสามารถคัดกรองและประมวลผลข้อมูลข่าวสารได้อย่างมีสติ ลดโอกาสในการหลงเชื่อข่าวลือลวง รวมถึงสามารถแสดงความคิดเห็นทางสังคมได้อย่างสร้างสรรค์และมีเหตุผล (พะเยาว์ ยินดีสุข, 2560; จุฑามาศ ปริญญาติ, 2563) นอกจากนี้ ทักษะดังกล่าวยังเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความสามารถของนักเรียนในการเป็นพลเมืองดิจิทัล งานวิจัยของสุชาติ วงศ์สุวรรณ (2562) พบว่า นักเรียนที่ได้รับการส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อผ่านกระบวนการเรียนรู้ที่มีการบูรณาการสื่อดิจิทัลมีแนวโน้มที่จะมีพฤติกรรมการใช้สื่อที่สร้างสรรค์และสามารถลดพฤติกรรมเสี่ยง เช่น การเผยแพร่ข้อมูลเท็จ การกลั่นแกล้งทางออนไลน์ และการตกเป็นเหยื่อของการหลอกลวงทางอินเทอร์เน็ต ขณะเดียวกันการพัฒนาทักษะดังกล่าวยังช่วยให้นักเรียนสามารถรับมือกับผลกระทบด้านลบของสื่อออนไลน์ที่ส่งผลต่อสุขภาพจิต โดยเฉพาะในเรื่องของการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นและแรงกดดันจากสังคมออนไลน์ ซึ่งเป็นปัจจัยที่พบมากในกลุ่มวัยรุ่น (Boyd, 2014) งานวิจัยของ รัตนา สุนทรญาณ (2561) พบว่า นักเรียนที่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อสามารถพิจารณาผลกระทบของโฆษณาและการตลาดที่แฝงอยู่ในสื่อ ตลอดจนสามารถตัดสินใจบริโภคสินค้าและบริการได้อย่างมีสติ ซึ่งช่วยลดผลกระทบจากการโฆษณาชวนเชื่อที่อาจส่งผลต่อพฤติกรรมบริโภคของผู้เรียนในระดับสากล ดังนั้นการใช้แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อสามารถนำไปใช้เป็นแนวทาง

ในการพัฒนาการเรียนการสอนที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความสามารถในการใช้สื่ออย่างมีจริยธรรมและรอบคอบ ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาคุณภาพพลเมืองดิจิทัลในศตวรรษที่ 21

ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะนักการศึกษาเล็งเห็นความสำคัญของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ จึงได้พัฒนาแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายเพื่อนำไปใช้ในการหาจุดเด่นและสิ่งที่ควรพัฒนา รวมทั้งนำผลการวัดไปใช้กำหนดแนวทาง ปรับปรุงการจัดการเรียนรู้ และจัดกิจกรรมส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อ รวมทั้งกำกับติดตามนักเรียน แล้วนำผลที่ได้จากการวัดไปใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย เพื่อเสริมสร้างและพัฒนาทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
2. เพื่อตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย
3. เพื่อสร้างเกณฑ์ปกติในการแปลผลคะแนนแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ความหมายของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

การรู้เท่าทันสื่อมีความสำคัญในยุคปัจจุบัน โดยมีหลายแนวคิดที่เน้นถึงการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน และสื่อสารเนื้อหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Potter, 2010; Baran & Davis, 2006; Center for Media Literacy, 2011) รวมถึงการขยายขอบเขตไปสู่การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัล ซึ่งต้องอาศัยทักษะใหม่ ๆ ที่จำเป็นในการนำทางและใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์และมีวิจารณญาณ (J Kahne, NJ Lee & JT Feezell, 2012) อีกทั้งยังเน้นการมีส่วนร่วมอย่างรับผิดชอบในสังคมประชาธิปไตย (สิริกันต์ เทพสอน, 2564; พัทธราภา เอื้ออมรวิช, 2561; และพินดา วราสุนันท์, 2560) นอกจากนี้ ยังต้องสามารถแยกแยะเนื้อหาสื่อ เข้าใจแรงจูงใจของผู้ผลิต และสามารถป้องกันตนเองจากการสื่อสารในทางที่ผิดได้ รวมทั้ง (ปวีณา มะแซ, 2561; และแพรวพรรณ อัดคะประสา, 2557) การคิดวิเคราะห์ วิพากษ์ และตอบโต้สื่ออย่างมีจริยธรรมและสติ โดยมุ่งให้เกิดการใช้สื่ออย่างสร้างสรรค์ มีคุณธรรมในสังคมไทย และสามารถในการเข้าถึง วิเคราะห์ ประเมิน สร้างสรรค์และนำเสนอสื่อในรูปแบบต่าง ๆ อย่างมีวิจารณญาณ เพื่อให้สามารถรับมือกับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับอย่างเหมาะสม และป้องกันการถูกชักจูงหรือหลอกลวงจากสื่อ รวมทั้งไม่เอนเอียงไปตามข่าวสารที่สื่อต้องการนำเสนอ และสามารถนำข้อมูลข่าวสารมาทำให้เกิดประโยชน์ได้

องค์ประกอบของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ

ผลการสังเคราะห์องค์ประกอบทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ผู้วิจัยดำเนินการโดยศึกษาองค์ประกอบทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยสังเคราะห์จากแนวคิดขององค์กรและนักวิชาการ (Monica, 2012; Yenjabok, 2009; Livingstone, 2004; Center for Media Literacy, 2008; ปัทมดา รอดประพันธ์ และคณะ 2559; วริษฐา เทียมทิพร, 2566; และศุทธิณี ช่วงมณีโชติ, 2563) ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 การเข้าถึงสื่อ หมายถึง ความสามารถของนักเรียนในการค้นหาและเข้าถึงข้อมูลหรือสื่อที่ต้องการได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว องค์ประกอบที่ 2 การวิเคราะห์สื่อ หมายถึง กระบวนการที่นักเรียนใช้ความรู้และทักษะในการศึกษา แยกแยะ ตีความข้อมูลอย่างมีเหตุผล โดยพิจารณาแหล่งที่มาของข้อมูล ความถูกต้อง และเจตนาของผู้ส่งสาร องค์ประกอบที่ 3 การประเมินสื่อ หมายถึง การพิจารณาความน่าเชื่อถือ คุณค่า และผลกระทบของข้อมูลหรือสื่อนั้น ๆ ในเชิงบวกและเชิงลบ รวมทั้งระบุเจตนาแฝงของสื่อเพื่อป้องกันการถูกชักจูงหรือบิดเบือนข้อมูล องค์ประกอบที่ 4 การสร้างสรรค์และนำเสนอสื่อ หมายถึง การผลิตหรือสร้างเนื้อหาใหม่หรือการเผยแพร่ข้อมูลที่มีคุณภาพ สร้างสรรค์ รวมทั้งเป็นผู้ผลิตสื่อที่ผ่านการวางแผนเขียนบทและค้นคว้าข้อมูลเนื้อหาเพื่อนำมาประกอบตามเทคโนโลยีของสื่อหรือรูปแบบของสื่อแต่ละประเภทได้อย่างเหมาะสม และองค์ประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน หมายถึง กระบวนการที่นักเรียนใช้สื่อเพื่อสื่อสาร ทำความเข้าใจ แลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็น ประสบการณ์ หรือสร้างความร่วมมือกับผู้อื่นผ่านช่องทางต่าง ๆ โดยมีเป้าหมายเพื่อสร้างความเข้าใจร่วมกัน ส่งเสริมการเรียนรู้ พัฒนาสังคม และใช้สื่ออย่างมีจริยธรรม ทักษะทั้ง 5 องค์ประกอบนี้มีความสัมพันธ์และเสริมซึ่งกันและกัน โดยมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนสามารถใช้สื่ออย่างชาญฉลาด มีวิจารณญาณ และสร้างสรรค์ประโยชน์ต่อตนเองและสังคมภายใต้กรอบของความรับผิดชอบและจริยธรรม

ขอบเขตการวิจัย

ประชากร

ประชากรในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 36 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 1,362 คน

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Random Sampling) ด้วยวิธีการจับฉลาก จากนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 จำนวน 36 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 9 คน รวมทั้งสิ้น 324 คน ซึ่งมีจำนวนมากกว่ากลุ่มตัวอย่างขั้นต่ำที่ต้องการ คือ 300 คน โดยคำนวณจากสูตร (Krejcie & Morgan: 1970) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95%

ตัวแปรที่ศึกษา

ทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย การเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การประเมินสื่อ การสร้างสรรค์และนำเสนอสื่อ และการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน

วิธีดำเนินการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้วิจัย

แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วยทักษะการรู้เท่าทันสื่อ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การประเมินสื่อ การสร้างสรรค์และนำเสนอสื่อ และการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน โดยเป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นสถานการณ์ไม่อิงเนื้อหา ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลวิจัย ปลายภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2567 โดยเก็บข้อมูลกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนมัธยมศึกษาแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานคร จำนวน 324 คน มีขั้นตอนการเก็บข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลถึงผู้อำนวยการโรงเรียน เพื่อขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล พร้อมนัดหมายวันและเวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ผู้วิจัยชี้แจงวัตถุประสงค์ในการทำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อให้นักเรียนทราบ
3. ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลผ่าน Google Form พร้อมแนบคำชี้แจงเกี่ยวกับแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ
4. หลังจากดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างครบเรียบร้อยแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมข้อมูลจากแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อเพื่อนำข้อมูลมาวิเคราะห์และนำเสนอผลคะแนนสร้างเกณฑ์ปกติ (Norm) สำหรับแปลความหมายระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเบื้องต้น คำนวณหาคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. การวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

2.1 การตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการจากผู้เชี่ยวชาญ ใช้สูตร Index of Item - Objective Congruence: IOC หาค่าเฉลี่ยดัชนีความสอดคล้องของผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด (พิสนุพงศ์, 2549) ซึ่งเกณฑ์การพิจารณาความตรง ค่า Index of Item - Objective Congruence: IOC หากค่าดัชนีความสอดคล้อง มีค่าตั้งแต่ 0.50 ถึง 1.00 ถือว่าคำถามข้อนั้นมีความสอดคล้องกับนิยามเชิงปฏิบัติการ สามารถนำไปวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

2.2 การหาความยากง่ายด้วยการคำนวณสัดส่วนของผู้ตอบที่ตอบข้อสอบข้อนั้นถูกต้องจำนวนผู้สอบทั้งหมด โดยใช้เทคนิค 27% โดยข้อสอบเป็นแบบตัวเลือกให้คะแนน 1 หรือ 0 ดังเกณฑ์การแปลความหมายค่าความยากง่ายของข้อสอบ (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556)

2.3 การหาค่าอำนาจจำแนกด้วยการคำนวณผลต่างระหว่างสัดส่วนจำนวนคนตอบถูกในกลุ่มเก่งกับสัดส่วนจำนวนคนตอบถูกในกลุ่มอ่อนโดยใช้เทคนิค 27% คำนวณจากสูตร (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2556)

2.4 การหาความเชื่อมั่นโดยวิธี Kuder- Richardson 20: KR-20

2.5 การหาค่าตำแหน่งเปอร์เซ็นต์ไทล์ (Percentile Rank) โดยใช้สูตร (สมนึก ภัททิยนิ, 2553)

2.6 การหาคะแนนมาตรฐานที่ปกติ (Normalized T-Score) โดยนำคะแนนมาตรฐานที่ปกติมากำหนดเกณฑ์ในการแปลผล 5 ระดับ (ชวาล แพรัตกุล, 2520)

สรุปผลการวิจัย

จากการดำเนินการวิจัย สามารถสรุปผลการวิจัยที่สอดคล้องตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

1. แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นจากการสังเคราะห์กรอบแนวคิดและทฤษฎีขององค์กรและนักวิชาการ ประกอบด้วยคุณลักษณะต่าง ๆ 5 องค์ประกอบ ได้แก่ การเข้าถึงสื่อ (Access Media) จำนวน 11 ข้อ การวิเคราะห์สื่อ (Analyze Media) จำนวน 11 ข้อ การประเมินสื่อ (Evaluate Media) จำนวน 11 ข้อ การสร้างสรรค์และนำเสนอสื่อ (Create and Present Media) จำนวน 10 ข้อ และการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน (Engage and Exchange Media) จำนวน 12 ข้อ รวมทั้งหมด 55 ข้อ โดยเป็นแบบวัดที่มีลักษณะเป็นสถานการณ์ไม่อิงเนื้อหา แบบเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จากผลการตรวจสอบค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามเชิงปฏิบัติการ พบว่า ข้อคำถามมีค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.60 ถึง 1.00 ทั้งหมด 55 ข้อ ซึ่งถือว่ามีความตรงเชิงเนื้อหา สามารถนำไปวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อได้

2. ผลการตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

การตรวจสอบคุณภาพของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สรุปได้ดังนี้

2.1 ค่าความยากและค่าอำนาจจำแนกของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ด้วยเทคนิค 27% พบว่า แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 40 ข้อ ค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.25-0.63 และอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.31-0.94 แบบวัดดังกล่าวข้อคำถามมีคุณภาพเป็นตามเกณฑ์ทุกข้อ

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย พบว่าแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย จำนวน 40 ข้อ ค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย มีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87

2.3 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนกลุ่มทดลองใช้แบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการตอบแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ฉบับสมบูรณ์

องค์ประกอบ	คะแนนต่ำสุด	คะแนนสูงสุด	ค่าเฉลี่ย	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ร้อยละ
1. การเข้าถึงสื่อ	1	7	5.17	1.17	73.90
2. การวิเคราะห์สื่อ	0	8	6.49	1.45	81.10
3. การประเมินสื่อ	1	8	7.28	1.50	91.00
4. การสร้างสรรค์และนำเสนอสื่อ	1	8	7.22	1.31	90.20
5. การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน	1	9	7.85	1.68	87.20
รวมทั้งฉบับ	6	40	34.00	5.46	85.00

จากตารางที่ 1 แสดงให้เห็นค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการตอบแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ซึ่งเมื่อพิจารณาจากคะแนนรวมทั้งฉบับ พบว่า มีคะแนนต่ำสุดเท่ากับ 6 คะแนน คะแนนสูงสุดเท่ากับ 40 คะแนน ค่าเฉลี่ยของคะแนนเท่ากับ 34.00 ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 5.46 และคิดเป็นร้อยละ 85.00

เมื่อพิจารณาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการตอบแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ พบว่า องค์กรประกอบที่ 2 การวิเคราะห์สื่อมีคะแนนต่ำสุด เท่ากับ 0 คะแนน และองค์กรประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยนมีคะแนนสูงสุดเท่ากับ 9 คะแนน จากผลการวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนการตอบแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ในแต่ละองค์กรประกอบ พบว่า ค่าเฉลี่ยของคะแนนการตอบแบบวัดในทั้ง 5 องค์กรประกอบ มีค่าที่ใกล้เคียงกันมาก แสดงว่านักเรียนมีค่าสถิติพื้นฐานของทักษะการรู้เท่าทันสื่อ ทั้ง 5 ด้านดังกล่าวใกล้เคียงกัน โดยองค์กรประกอบที่ 3 การประเมินสื่อ มีร้อยละสูงสุด คือ ร้อยละ 91.00 แสดงว่า นักเรียนมีการประเมินสื่อในองค์กรประกอบนี้มากที่สุด รองลงมาได้แก่ องค์กรประกอบที่ 4 การสร้างสรรค์และนำเสนอสื่อ ร้อยละ 90.20 องค์กรประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน ร้อยละ 87.20 และองค์กรประกอบที่ 2 การวิเคราะห์สื่อ ร้อยละ 81.10 ส่วนองค์กรประกอบที่ 1 การเข้าถึงสื่อ มีร้อยละน้อยที่สุดเท่ากับ 73.90 แสดงให้เห็นว่านักเรียนมีการเข้าถึงสื่อ ในองค์กรประกอบนี้น้อยที่สุด

3. เกณฑ์ปกติในการแปลผลคะแนนของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ประกอบด้วย 5 องค์กรประกอบ ได้แก่ การเข้าถึงสื่อ การวิเคราะห์สื่อ การประเมินสื่อ การสร้างสรรค์และนำเสนอสื่อ และการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน ผู้วิจัยนำคะแนนที่ได้จากการตอบคำถามของแบบวัดมาใช้ในการสร้างเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ผลคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้ในการสร้างเกณฑ์ปกติรวม 5 องค์กรประกอบ (n=324)

คะแนนที่ปกติ	ระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อ	จำนวน	ร้อยละ
เท่ากับหรือ T66 ขึ้นไป	สูงมาก	30	9.26
T55-T65	สูง	76	23.46
T45-T54	ปานกลาง	125	38.58
T35-T44	ต่ำ	74	22.84
เท่ากับหรือต่ำกว่า T34	ต่ำมาก	19	5.86
รวม		324	100.00

จากตารางที่ 2 แสดงผลคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้ในการสร้างเกณฑ์ปกติรายองค์กรประกอบ พบว่า รวม 5 องค์กรประกอบ นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนน (T - score) อยู่ในช่วงเกณฑ์ปกติตั้งแต่ T45-T54 คือ นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ อยู่ในระดับ ปานกลาง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 38.58

อภิปรายผลการวิจัย

1. แบบวัดระดับทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่พัฒนาขึ้นมีความตรงเชิงเนื้อหา มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Item-Objective Congruence: IOC) อยู่ระหว่าง 0.60-1.00 โดยเครื่องมือมีความครอบคลุมเนื้อหาอย่างครบถ้วนและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวัด เนื่องจากผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษา วิเคราะห์ และสังเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง แนวคิด ทฤษฎี เอกสาร ตลอดจนงานวิจัยที่ผ่านมาอย่างรอบด้าน ก่อนจะวางแผนกำหนดโครงสร้างเนื้อหาอย่างเป็นระบบ ซึ่งเป็นพื้นฐานในการสร้างและพัฒนาเครื่องมือสอดคล้องกับ ไพศาล วรคำ (2561) ที่กล่าวว่า ความตรงถือว่าเป็นคุณสมบัติที่สำคัญที่สุดของเครื่องมือวัดทุกประเภท เพราะเป็นคุณสมบัติที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพด้านความถูกต้องของผลที่ได้จากการวัด อีกทั้งค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) เป็นตัวบ่งชี้ความตรงเชิงเนื้อหา ซึ่งสะท้อนถึงระดับความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัด โดยได้มาจากการประเมินของผู้เชี่ยวชาญค่าดัชนีความสอดคล้องที่เหมาะสมควรมีค่า ตั้งแต่ .50 ขึ้นไป ซึ่งถือเป็นระดับที่สะท้อนถึงความเห็นเหมือนกันในเชิงบวกของผู้เชี่ยวชาญว่า ข้อคำถามมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของเครื่องมืออย่างเพียงพอ (Rovinelli & Hambleton, 1977)

2. คุณภาพของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายมีค่าความยากอยู่ระหว่าง 0.25-0.63 อำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.31 -0.94 และมีค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ 0.87 ซึ่งก่อนดำเนินการสร้างข้อคำถาม ผู้วิจัยได้มีการทบทวนวรรณกรรม ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยมีเนื้อหาครอบคลุมครบถ้วนตรงตามวัตถุประสงค์ที่ต้องการวัดเนื่องจาก ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี (2556) ที่กล่าวว่า ข้อคำถามตัวถูกที่ควรคัดเลือกมาใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลควรเป็นข้อคำถามที่มีค่าความยากอยู่ตั้งแต่ 0.20 - 0.80 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามดังกล่าวมีระดับความยากที่เหมาะสม ส่งผลให้สามารถจำแนกผู้เรียนที่มีความสามารถแตกต่างกันได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีค่าอำนาจจำแนก ตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป จึงถือว่าเป็นข้อคำถามที่มีความเหมาะสมเพื่อแสดงให้เห็นว่าข้อคำถามสามารถแยกแยะผู้ที่มีความสามารถสูงและต่ำได้อย่างชัดเจน ส่วนด้านความเชื่อมั่นเครื่องมือวัดที่มีคุณภาพควรมีค่าความเชื่อมั่นอยู่ในระดับสูง โดยทั่วไปควรมีค่าสัมประสิทธิ์ความเชื่อมั่นไม่ต่ำกว่า 0.70 เพื่อให้สามารถมั่นใจได้ว่าเครื่องมือสามารถวัดสิ่งที่ต้องการวัดได้อย่างสม่ำเสมอและน่าเชื่อถือ

3. เกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย

ผลเกณฑ์ปกติของแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ได้นำไปทดลองใช้กับนักเรียน จำนวน 324 คน โดยคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายที่ใช้ในการสร้างเกณฑ์ปกติรายองค์ประกอบ พบว่า องค์ประกอบที่ 1 การเข้าถึงสื่อ นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนที่ (T-score) อยู่ในช่วงเกณฑ์ปกติตั้งแต่ T45-T54 คือ นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อองค์ประกอบการเข้าถึงสื่ออยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 132 คน คิดเป็นร้อยละ 40.74 องค์ประกอบที่ 2 การวิเคราะห์สื่อ นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนที่ (T-score) อยู่ในช่วงเกณฑ์ปกติตั้งแต่ T45-T54 คือ นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ องค์ประกอบการวิเคราะห์สื่อ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 37.96 องค์ประกอบที่ 3 การประเมินสื่อ นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนที่ (T-score) อยู่ในช่วงเกณฑ์ปกติตั้งแต่ T45-T54 คือ นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ องค์ประกอบการประเมินสื่อ อยู่ในระดับปานกลาง จำนวน 226 คน คิดเป็นร้อยละ 69.75 องค์ประกอบที่ 4 การสร้างสรรค์และนำเสนอสื่อ นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนที่ (T-score) อยู่ในช่วงเกณฑ์ปกติตั้งแต่ T55-T65 คือ นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ องค์ประกอบการสร้างสรรค์และนำเสนอสื่อ อยู่ในระดับสูง จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 57.41 และองค์ประกอบที่ 5 การมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนที่ (T-score) อยู่ในช่วงเกณฑ์ปกติตั้งแต่ T55-T65 คือ นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ องค์ประกอบการมีส่วนร่วมแลกเปลี่ยน อยู่ในระดับสูง จำนวน 150 คน คิดเป็นร้อยละ 46.29 โดยผลคะแนนทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ใช้ในการสร้างเกณฑ์ปกติ รวม 5 องค์ประกอบ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีคะแนนที่ (T-score) อยู่ในช่วงเกณฑ์ปกติตั้งแต่ T45-T54 คือ นักเรียนส่วนใหญ่มีทักษะการรู้เท่าทันสื่อ อยู่ในระดับ ปานกลาง จำนวน 125 คน คิดเป็นร้อยละ 38.58 ซึ่งสอดคล้องกับ ศิริชัย กาญจนวาสี (2556) ได้กล่าวว่าเกณฑ์ปกติในบริบทเป็นข้อมูลที่ได้จากการนำแบบทดสอบไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่มเป้าหมาย เพื่อสร้างบรรทัดฐานในการเปรียบเทียบคะแนนของผู้เข้าสอบแต่ละคน โดยตีความหมายของคะแนนดิบ (raw score) ที่ได้จากการทดสอบ ซึ่งจะช่วยให้คะแนนดิบมีความหมายมากขึ้นและสามารถนำไปใช้ในการตัดสินใจหรือวางแผนการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 การนำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย สามารถนำไปใช้ในการวัดและประเมินทักษะการรู้เท่าทันสื่อก่อนและหลังการจัดการเรียนรู้ รวมทั้งส่งเสริมกิจกรรมการเรียนรู้ให้นักเรียนมีทักษะการรู้เท่าทันสื่อที่สูงขึ้น นอกจากนี้ครูผู้สอนสามารถนำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปใช้ในการหาจุดเด่นและสิ่งที่ควรพัฒนา รวมทั้งนำผลการวัดไปใช้กำหนดแนวทาง และปรับปรุงการจัดการเรียนรู้

1.2 หากต้องการนำแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายไปใช้กับกลุ่มประชากรอื่น ควรพัฒนาปรับปรุงเกณฑ์ปกติให้เหมาะสมกับกลุ่มประชากรนั้น ๆ เนื่องจากการใช้เกณฑ์ปกติสำหรับการแปลความหมายของคะแนนแบบวัดทักษะการรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายฉบับนี้เป็นเกณฑ์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโรงเรียนแห่งหนึ่งในจังหวัดกรุงเทพมหานครเท่านั้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ผู้ที่สนใจนำแบบวัดไปใช้ ควรพิจารณาการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือวัดเพิ่มเติม โดยเฉพาะในด้านโครงสร้างของแบบวัด ผ่านการวิเคราะห์องค์ประกอบเชิงยืนยัน (Confirmatory Factor Analysis: CFA) เพื่อยืนยันความสอดคล้องของข้อคำถามภายในแต่ละองค์ประกอบว่ามีความสัมพันธ์กับองค์ประกอบที่ตั้งสมมุติฐานไว้ในทางทฤษฎี และเพื่อประเมินความเหมาะสมของโครงสร้างโดยรวมของเครื่องมือวัดในการวัดคุณลักษณะที่ต้องการอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาศ ปริญญาติ. (2563). การพัฒนาแบบวัดทักษะการให้เหตุผลสำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชวาล แพร่ตฤณ. (2520). เทคนิคการวัดผลการศึกษา. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ชูศรี วงศ์รัตน. (2560). เทคนิคการสร้างเครื่องมือวิจัย: แนวทางการนำไปใช้อย่างมืออาชีพ. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธงชัย สิทธิกรณ. (2559). ทักษะแห่งอนาคต: กรอบแนวคิดและแนวทางการพัฒนา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปัทมดา รอดประพันธ์ และคณะ. (2559). การรู้เท่าทันสื่อกับการตัดสินใจเลือกรับข่าวสารทางการเมืองของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- ปวีณา มะแซ. (2561). การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- พัชรภา เอื้ออมรนิช. (2561). การพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พเยาว์ ยินดีสุข. (2560). การพัฒนาแบบวัดทักษะการให้เหตุผลเชิงคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พินดา วราสุนันท์. (2560). การพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมทักษะการรู้เท่าทันสื่อสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- แพรวพรรณ อัครประสา. (2557). การรู้เท่าทันสื่อกับการตัดสินใจเลือกรับข่าวสารทางการเมืองของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัยในกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.
- พรทิพย์ เย็นจะบก. (2563). การพัฒนาหลักสูตรการรู้เท่าทันสื่อสำหรับครูไทย. วารสารการศึกษาไทย, 12(3), 45-60.
- ไพศาล วรคำ. (2561). การวิจัยทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 9). มหาสารคาม: ตักสิลาการพิมพ์.
- รัตน์ สุนทรญาณ. (2561). การพัฒนาแบบวัดทักษะการคิดวิเคราะห์สำหรับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วริษฐา เทียมทิพร. (2566). การรู้เท่าทันสื่อดิจิทัลของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายในเขตกรุงเทพมหานคร (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิจารณ์ พานิช. (2555). การเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21. กรุงเทพฯ: มูลนิธิสดศรี-สฤษดิ์วงศ์.
- วิลาสินี อุดลยันท. (2565). การส่งเสริมการรู้เท่าทันสื่อในประเทศไทย: แนวทางและข้อเสนอเชิงนโยบาย. วารสารสื่อสารและการศึกษา, 14(2), 101-120.
- ศิริชัย กาญจนวาสิ. (2556). ทฤษฎีการทดสอบแบบดั้งเดิม (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุทธิณี ช่วงมณีโชติ. (2563). การรู้เท่าทันสื่อของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นในจังหวัดนครราชสีมา (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- สิริกานต์ เทพสอน, & วราภรณ์ เอรารวรรณ์. (2564). การพัฒนาตัวบ่งชี้การรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศ และดิจิทัลระดับบุคคล (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- สุชาติ วงศ์สุวรรณ. (2562). *การพัฒนาแบบวัดทักษะการคิดเชิงวิพากษ์สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (วิทยานิพนธ์ปริญญาโท)*. คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สมนึก ภัททิยธนี. (2553). *การวัดผลการศึกษา*. กรุงเทพฯ: วี พริ้นท์ (1991).
- อดุลย์ วัชรวิญญู. (2557). *การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาทักษะแห่งศตวรรษที่ 21*. กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา.
- Baran, S. J., & Davis, D. K. (2006). *Mass communication theory: Foundations, ferment, and future*. Thomson Wadsworth.
- Boyd, D. (2014). *It's complicated: The social lives of networked teens*. Yale University Press.
- Buckingham, D. (2021). *The media education manifesto*. Polity Press.
- Bulger, M. E. (2012). What is web literacy? *Media and Communication*, 5(1), 13–25.
- Center for Media Literacy. (2008). *Core principles of media literacy education in the United States*. Center for Media Literacy.
- Center for Media Literacy. (2011). *Five key questions that can teach us anything*. Center for Media Literacy.
- Hobbs, R. (2021). *Mind over media: Propaganda education for a digital age*. W. W. Norton & Company.
- Hobbs, R. (2021). Mind over media: Propaganda education for a digital age. *Journal of Information Technology & Politics*, 17(2), 187–202.
- Kahne, J., Lee, N. J., & Feezell, J. T. (2012). Digital media literacy education and online civic participation. *Communication Education*, 61(3), 3–20.
- Kellner, D., & Share, J. (2007). Critical media literacy and democracy. In D. Macedo & S. R. Steinberg (Eds.), *Media literacy: A reader* (pp. 3–23). Peter Lang.
- Koltay, A. (2022). Media literacy: A conceptual review. *Media and Communication*, 10, 17–26.
- Livingstone, S. (2004). Media literacy and new ICTs. *The Communication Review*, 7(1), 3–12.
- Livingstone, S., & Helsper, E. J. (2020). Gradations in digital inclusion. *New Media & Society*, 22(7), 1192–1213.
- Martens, H., & Hobbs, R. (2020). How media literacy supports civic engagement. *Media Literacy and Education*, 10(1), 1–17.
- McDougall, J., Potter, J., & Rideout, V. (2018). *Defining media literacy in the modern age*. Media Literacy Now.
- Potter, W. J. (2010). *Media literacy*. Sage Publications.
- Torres, C. A., & Mercado, M. K. (2021). *Media literacy in the age of misinformation*. Routledge.
- Yenjabok, K. (2009). Media literacy education in Thailand. *Journal of Educational Media, Memory, and Society*, 1(2), 211–230.